

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Miłość to znaczy popatrzeć na siebie, / Tak jak się patrzy na obce nam rzeczy

Author: Barbara Morcinek-Abramczyk

Citation style: Morcinek-Abramczyk Barbara. (2018). Miłość to znaczy popatrzeć na siebie, / Tak jak się patrzy na obce nam rzeczy. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 191-193). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Miłość to znaczy popatrzeć na siebie, / Tak jak się patrzy na obce nam rzeczy

O cytacie

Cytat rozpoczyna utwór Czesława Miłosza *Miłość* zamieszczony w tomie *Ocalenie* z 1945 roku. Tekst wchodzi w skład cyklu *Świat (Poema naiwne)*.

Miłość to znaczy popatrzeć na siebie,
Tak jak się patrzy na obce nam rzeczy,
Bo jesteś tylko jedną z rzeczy wielu.
A kto tak patrzy, choć sam o tym nie wie,
Ze zmartwień różnych swoje serce leczy,
Ptak mu i drzewo mówią: przyjacielu.

Wtedy i siebie, i rzeczy chce użyć,
Żeby stanęły w wypełnienia łunie.
To nic, że czasem nie wie, czemu służyć:
Nie ten najlepiej służy, kto rozumie.

Początek liryku budzi sprzeciw, bo jak połączyć bliskość miłości z obcymi rzeczami. Jednak obcość w tym kontekście wcale nie musi być negatywna. W związku często wkrada się rutyna, obojętność, a tu bycie „jedną z rzeczy wielu” może też oznaczać konieczność poznania na nowo, odkrycia i wzbudzenia uczucia, które przygasa w monotonii dnia codziennego.

Nie tylko w ten sposób można odczytać ów fragment. Kluczem jest tu znaczenie zwrotu „patrzeć na siebie” – na siebie nawzajem czy na siebie samego? Kolejny wers przynosi niezbędne uzupełnienie: „Bo jesteś tylko jedną z rzeczy wielu”. Zmienia to perspektywę tekstu, mowa jest bowiem o miłości do samego siebie. Zaskakuje patrzenie na siebie jak na rzecz obcą, jak na rzecz jedną z wielu. Burzy to mity o wyjątkowości, indywidualizmie czy oryginalności, które często człowiek pielęgnuje jako swój obraz. Umiejętność spojrzenia na siebie z dystansu ma pomóc uporządkować wszystkie sprawy życiowe, ma być też lekarstwem na zmartwienia i drogą zbliżenia się do świata przyrody, zjednoczenia z nim. W ten sposób, zdejmując się z piedestału, najlepiej okazujemy sobie miłość, a zarazem potrafimy okazać ją innym.

W centrum cyklu *Świat (Poema naiwne)* znajdują się trzy utwory, swego rodzaju TRYPTYK: *Wiara, Nadzieja i Miłość*. Jest to wyraźne nawiązanie do HYMNU o MIŁOŚCI ŚW. PAWŁA, w którym właśnie te trzy wartości ukazują się jako najważniejsze.

O autorze i jego twórczości

Zob. **Innego końca świata nie będzie*

Warto wiedzieć

- BIBLIA – zob. **A niechaj narodowie wždy postronni znają, / Iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają!*
- HYMN O MIŁOŚCI ŚW. PAWŁA – fragment *Pierwszego Listu św. Pawła do Koryntian*, jednej z ksiąg *Nowego Testamentu* (część BIBLI). Św. Paweł wskazuje na najważniejsze cechy miłości, takie jak: cierpliwość, łaskawość, brak zazdrości i gniewu, trwałość. Zakończenie hymnu: „Tak więc trwają wiara, nadzieja, miłość – te trzy: / z nich zaś największa jest miłość”, koresponduje z tekstem Miłosza.
- TRYPTYK – może oznaczać trójskrzydłowy ołtarz (taki jak ołtarz Wita Stwosza w kościele Mariackim w Krakowie), może być też kompozycją malarską lub rzeźbiarską składającą się z trzech części. W przypadku utworu literackiego lub filmu chodzi o dzieło składające się z trzech części połączonych wspólnym tematem.

Z opracowań

Dwadzieścia wierszy wchodzących w skład poematu cyklicznego *Świat (Poema naiwne)*, pisanego przez Miłosza w 1943 roku w okupowanej Warszawie, to w pełni autonomiczne teksty poetyckie, które w najprecyzyjniejszy sposób określają postawę i program poetycki autora *Zniewolonego umysłu* w czasie spełniającej się apokalipsy. Lektura tego poematu, pomimo jego świadomej naiwności językowej, kreacji świata przez pryzmat dziecięcej wyobraźni, a także uproszczonego obrazu świata zredukowanego do najbardziej podstawowych wartości etycznych (ośrodkiem cyklu są przecież wiersze *Wiara, Nadzieja i Miłość*), przysparza jednak niemałe kłopoty interpretacyjne [...] poeta mówił o genezie poematu w następujący sposób: „Na czym polega *Świat* – to jest wiersz o tym, jaki świat powinien być. Utwór był napisany w ok-

ropnych okolicznościach. Warszawa 1943 to było dno. Ale wystarczyło tylko aktu magicznego, ażeby opisywać właśnie na przekór. Ponieważ świat jest taki, że właściwie powiedzieć o nim cokolwiek, to trzeba było krzyczeć, a nie mówić. Więc właśnie na przekór postanowiłem napisać o świecie, jaki powinien być. Jest to operacja raczej ironiczna”.

Olejniczak 2011, 123–124

Niezmiernie oryginalnym utworem z tego okresu [wojny i okupacji – B.M.A.] jest również cykl wierszy Miłosa pt. *Świat. Poema naiwne*. Te z pozoru niesłychanie prościutkie wiersze, utrzymane w formie nieomal tekstów z dziecięcej czytanki i wiodące czytelnika jak gdyby w jakąś arkadyjską krainę wspomnień z rajskiego dzieciństwa, są w gruncie rzeczy bardzo w tej prostocie przewrotne, zawierają – obok barwnej opisowości – nurt myśli filozoficznej i układają się w kształt wielkiego poematu metafizycznego.

Matuszewski 1992, 274

Bibliografia

- Chrzastowska B., 1998: *Poezje Czesława Miłosa*. Warszawa.
Matuszewski R., 1992: *Literatura polska 1939–1991*. Warszawa.
Olejniczak J., 2011: *Czytając Miłosa*. Katowice.

Barbara Morcinek-Abramczyk